

gemeente Tynaarlo

**REKENKAMERCOMMISSIE
TYNAARLO**

JAARVERSLAG 2012

Voorwoord

Voor u ligt ons jaarverslag " Rekenkamercommissie Tynaarlo 2012".

Wij doen als rekenkamercommissie (RKT) onderzoek naar de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid. De resultaten van de onderzoeken, kan uw raad gebruiken om aan uw kaderstellende en controlerende taak, ten aanzien van de uitvoering van het gemeentelijk beleid door het college, invulling te geven. Wij hopen met onze onderzoeken bij te dragen aan de kwaliteit van het gemeentelijk openbaar bestuur.

Wij constateren dat de contacten met de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie prettig zijn verlopen en dat er sprake is van een coöperatieve houding.

Met dit jaarverslag brengen wij u op de hoogte van de activiteiten van de rekenkamercommissie in 2012 en leggen wij verantwoording af.

De voorzitter van de Rekenkamercommissie Tynaarlo

Mevrouw mr. M.Y. van der Veen.

Inhoudsopgave

- 1. Organisatie**
- 2. Onderzoeken**
- 3. Overige activiteiten**
- 4. Financiële verantwoording**

1. Organisatie

De rekenkamercommissie bestaat uit drie externe leden. De secretarisfunctie van rekenkamercommissie wordt vanuit de raadsgriffie ingevuld. Wij, leden van de rekenkamercommissie, zijn onafhankelijk en betrokken. Betrokken bij de organisatie en bij de gemeenteraad.

Wij verrichten onderzoek binnen de gemeentelijke bestuurlijke organisatie. Ons doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn controlerende taak uit te voeren.

1.1. Samenstelling Rekenkamercommissie

De leden van de rekenkamercommissie in 2012:

Mevr. mr. M.Y. van der Veen, extern lid (voorzitter), wonende te Eelde
Dhr. drs. C. Jongsma, extern lid, wonende te Eelde
Dhr. J.A. Oostmeijer, extern lid, wonende te Assen en
Dhr. J.L. de Jong, ambtelijk secretaris

1.2. Werkwijze

Werkplan

Er is een werkplan, vastgesteld in 2006, waarin is opgenomen hoe wij invulling geven aan onze taken. Het werkplan staat op de gemeentelijke website.

Onderzoeksprogramma en jaarverslag

Jaarlijks ontvangt de raad ter informatie het onderzoeksprogramma van de Rekenkamercommissie Tynaarlo. Het onderzoeksprogramma geeft in het kort weer welke onderwerpen dat jaar door ons in onderzoek worden genomen. Over 2011 is door ons in 2012 een jaarverslag uitgebracht.

Vergaderingen en bijeenkomsten

Maandelijks zijn wij bijeengekomen in een reguliere vergadering. Daarnaast hebben wij andere vergaderingen en bijeenkomsten bijgewoond.

Naast de intern gerichte activiteiten is er door de leden van de rekenkamercommissie ook deelgenomen aan activiteiten van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) en Stichting De Lokale Rekenkamer. De rekenkamercommissie is lid van de Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVRK).

2. Onderzoeken 2012

De werkzaamheden in 2012 hebben betrekking op de afronding van het onderzoek Kwaliteit van de paragraaf Bedrijfsvoering en het onderzoek Grondbeleid. Verder zijn wij in de tweede helft van 2012 gestart met de onderzoeken: 'Mate van realisering van de aanbevelingen rekenkamercommissie' en 'Reserves en Voorzieningen'. De afronding van eerstgenoemd onderzoek vindt plaats in de eerste helft van 2013.

2.1 Onderzoek Kwaliteit paragraaf Bedrijfsvoering

De Rekenkamercommissie Tynaarlo heeft een onderzoek ingesteld naar de kwaliteit van de paragraaf bedrijfsvoering. Dit onderzoek richtte zich op de volgende twee hoofdvragen:

- *Voldoet de paragraaf bedrijfsvoering aan de eisen van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)?*
- *Voldoet de paragraaf bedrijfsvoering aan de criteria Smart en samenhang met beleid ?*

Het onderzoek kan worden gezien als een vervolg op onderzoek van de Rekenkamer naar de meetbaarheid van kaderstelling ten behoeve van de begroting, een onderzoek dat is uitgevoerd in 2008. Op basis van de conclusies hebben wij de raad meegegeven dat het ons zinvol lijkt dat de raad op basis van het onderzoek zijn gedachten bepaalt en formuleert hoe de raad vanuit zijn rol als budgethouder wenst te sturen op de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de gemeente. Het is dan aan het college om de raad daartoe in staat te stellen en het is vervolgens weer aan de raad om te beoordelen of dit werkt. Bij dit alles kan wellicht gebruik worden gemaakt van het door ons geformuleerde ideaalbeeld.

In de vergadering van 19 juni 2012 heeft de raad het onderzoeksrapport inclusief aanbevelingen besproken.

2.2 Onderzoek Grondbeleid

In 2012 is ook afgerond het onderzoek naar het Grondbeleid.

Het grondbeleid/grondbedrijf was een onderwerp dat al langer onze aandacht had. Hiervoor was een aantal redenen. Zo was vanuit de raad al een aantal keren in de richting van de RKT het verzoek uitgegaan om onderzoek te doen naar (de effecten en risico's van) het Grondbedrijf c.q. (het functioneren van) het grondbedrijf. Onze opvatting was dat vooral de tweede vraag inzake het functioneren van het grondbedrijf niet direct onderwerp van onderzoek moet zijn, omdat het te sterk gericht is op de bedrijfsvoering van een organisatieonderdeel. Overigens heeft in 2012 een organisatie-aanpassing plaatsgevonden ten aanzien van het Grondbedrijf waarbij het Grondbedrijf niet meer als zelfstandige afdeling functioneert.

Wij hebben ons gericht op het grondbeleid. Het grondbeleid, zoals vastgelegd in de Nota grondbeleid van 2007, was inmiddels een aantal jaren in uitvoering. De Nota grondbeleid was aan een herziening toe, die in het 2012 door de gemeente was voorzien. Met dit onderzoek wilden wij het grondbeleid van de gemeente Tynaarlo in de periode 2007 tot en met 2011 evalueren vanuit de financiële invalshoek van doelmatigheid.

Hoe is de doelmatigheid van het grondbeleid van de gemeente Tynaarlo in de periode 2007-2011?

De uitkomsten van het onderzoek konden worden gebruikt voor de nieuwe Nota grondbeleid waarmee de gemeenteraad de kaders stelt voor het te voeren grondbeleid in de komende vier jaar. In het onderzoek is ook een casestudie naar Ter Borch uitgevoerd.

Aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksbevindingen zijn aanbevelingen gedaan die ook van betekenis zijn als aanvulling op de nieuwe Nota Grondbeleid. Voor de conclusies verwijzen wij naar het rapport.

1. Verbeter de informatievoorziening aan de raad op enkele, in het rapport genoemde, onderdelen.
2. Geef meer aandacht voor de methodiek van risicobeheersing en risicoafdekking. Belangrijk is ook, gezien de grote omvang van 'onvoorzien' risico's in 2010 en 2011, meer aandacht te besteden aan verbetering van de risicoanalyses zelf. De opgave daarbij is de omvang van de 'niet voorziene risico's' te verkleinen. Zo is een issue de mogelijke grotere daling van de huizenprijzen, met gevolgen voor de grondprijzen. Grondprijsverlaging is mogelijk noodzakelijk om de woningbouwgrond te kunnen blijven afzetten.
3. Voor het meerjarenperspectief van alle grondexploitaties kunnen meer scenario's worden gemaakt om de gevolgen van mogelijk relevante veranderingen te kunnen doorrekenen en inzichtelijk te maken voor de raad (meer 'wat als' analyses). Dit kan ook de sturing en controle door de raad verbeteren.
4. Besteed, gezien de urgentie, veel meer aandacht aan mogelijkheden om de ontwikkeling van de boekwaarden en risico's te managen en evalueer het effect van dit management. De boekwaarden op lopende exploitaties en grondposities zijn opgelopen tot in totaal **€56 mln** begin 2012. Belangrijk is nieuwe investeringen zonder opbrengstdekking zoveel mogelijk te beperken. Mogelijk moet daarvoor ook meer op programma's en plannen worden gestuurd (relatie grondbeleid met ruimtelijke ordening). Het bestemmingsplanaanbod voor gemeentelijke en ook private grondexploitaties is eerstkomende jaren waarschijnlijk te groot voor de marktvrage.

In de vergadering van 25 september 2012 heeft de raad het onderzoeksrapport inclusief aanbevelingen besproken.

2.2 Reserves en voorzieningen

In een tijd dat gemeenten kunnen verwachten dat de inkomsten vanuit het Rijk minder zullen worden is het van groot belang om te weten wat voor financiële reserves de gemeente nog heeft om die financiële moeilijke tijden aan te kunnen. De raad heeft informatie over de reserves van de gemeente maar mist toch vaak een inhoudelijk beeld over de opzet-en inzet van deze reserves. Ook de accountant heeft bij de jaarrekening 2010 een opmerking geplaatst over de reserves. De gemeente Tynaarlo had in vergelijking met andere (vergelijkbare) gemeenten veel reserves. Daarnaast was geconstateerd dat in een groot aantal reserves al jarenlang geen mutaties plaatsvinden. Reden voor de rekenkamercommissie om hiernaar onderzoek te doen.

De centrale vraagstelling luidde:

In hoeverre is er sprake van een doeltreffend en doelmatig beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen en wordt de raad hierover toereikend geïnformeerd met het oog op besluitvorming ten behoeve van de kaderstellende en controlerende taak ?

Aanbevelingen

Met de teruglopende incidentele middelen van de gemeente Tynaarlo wordt voor de raad een gedetailleerd inzicht in de reserves van de gemeente steeds meer noodzakelijk voor het kunnen uitoefenen van het budgetrecht. Op het moment dat er bijvoorbeeld middelen in een reserve zijn opgenomen die niet direct noodzakelijk zijn voor het bereiken van de bijbehorende doelstelling, leidt dit tot een *ondoelmatige* situatie: de raad zou immers kunnen besluiten om deze middelen voor andere zaken in te zetten of aan de Algemene Reserve Calamiteiten (Arca) toe te voegen als weerstandsvermogen. Daarnaast heeft de raad ook expliciet aangegeven op een korte en bondige manier geïnformeerd te willen worden. De informatievoorziening over de bestemmingsreserves en voorzieningen moet dus transparant en overzichtelijk zijn. Op basis van de conclusies zijn enkele aanbevelingen gedaan. Voor de conclusies wordt verwezen naar het rapport.

1. Actualiseer het beleidskader reserves en voorzieningen.
Door uitgangspunten hiervoor vast te leggen, biedt het de raad, het college en de organisatie handvatten bij het opstellen van raadsvoorstellen en vergroot de raad de transparantie van de reserves, omdat voor alle reserves dezelfde uitgangspunten zijn vastgelegd.
2. Stel als raad doel, motivatie, bestedingsplan, minimum- / maximum omvang en looptijd reserves gedetailleerder vast. Hierdoor vergroot de raad zijn 'grip' op de inzet van de reserves, doordat het

een kader biedt om jaarlijks te evalueren of de besteding van de middelen nog in de pas loopt met het vastgestelde doel en bestedingsplan. De som van de vastgestelde bestedingsplannen per individuele reserve vormt de onderbouwing van de inzet van de reserves op programmaniveau zoals die in de begroting is opgenomen

3. Heroverweeg de wijze van informatievoorziening aan de raad. Benut de actualisatie van het beleidskader om voor de raad te bepalen welke wijze van informatievoorziening de raad noodzakelijk acht om de kaderstellende en controlerende verantwoordelijkheid te kunnen nemen. In combinatie met aanbeveling twee zou de raad kunnen overwegen om jaarlijks, bijvoorbeeld als bijlage bij de Voorjaarsnota / Perspectievennota, een overzicht per bestemmingsreserve te behandelen waarin evaluatie van de (actualiteit) van doelstelling en bestedingsplannen kan plaatsvinden. Biedt daarnaast integrale overzichten van de mutaties op alle reserves inclusief het totaalsaldo (toe en afname).

In de vergadering van 18 december 2012 heeft de raad het onderzoeksrapport besproken en de aanbevelingen overgenomen.

2.3. Mate van realisering van de aanbevelingen rekenkamercommissie

De RKT heeft in de afgelopen jaren een flink aantal onderzoeken afgerond en aan de gemeenteraad aangeboden. De RKT wil van die onderzoeken graag weten wat de status na afronding is en wil dit de komende jaar doen door de afgeronde onderzoeken te monitoren. Ook vanuit de fracties kwam deze vraag naar voren. De Rekenkamercommissie Tynaarlo rekent het tot haar taak om de door haar gedane aanbevelingen in de uitgevoerde onderzoeken te monitoren.

Voor deze quick scan is als centrale vraagstelling geformuleerd:

In hoeverre werken de aanbevelingen van de rekenkamercommissie door in beleidsmaatregelen en procesafspraken en welke factoren kunnen doorwerking of het ontbreken daarvan verklaren

Het onderzoeksrapport staat geagendeerd voor de raadsvergadering van 29 januari 2013.

3. Overige activiteiten

3.1 Overleg met de fractievoorzitters van de gemeenteraad en concerncontroller

Belangrijk voor ons is te weten wat er speelt en leeft in politiek Tynaarlo. In de afgelopen jaren heeft er altijd een gesprek plaatsgevonden met de raadsfracties. Gesproken wordt dan over mogelijke onderzoeksopdrachten. Dit overleg vond plaats in januari 2012. Dit geldt tevens voor het overleg met de concerncontroller. Doel van de gesprekken is afstemming tussen de diverse uit te voeren onderzoeken.

In de raadsvergadering van 3 juli jl. heeft de raad de Perspectievennota behandeld. Deze nota vormt het kader voor de komende begroting voor het jaar 2013 alsmede de bijbehorende meerjarenbegroting 2014-2016. In de Perspectievennota wordt ingegaan op de landelijke ontwikkelingen en dan met name de rijksbezuinigingen, de lokale ontwikkelingen en de effecten hiervan op het meerjarenperspectief van de gemeente Tynaarlo. Het huidige financiële perspectief vergt ingrijpende keuzes. Aangegeven is dat het besef aanwezig is dat niet alle voorzieningen, zowel binnen het fysieke domein, het voorzieningendomein als ook het sociale domein, overeind gehouden kunnen worden. Door het college is aangegeven dat de gemeente pas op de plaats moet maken en keuzes moet maken wat de gemeente tenminste overeind wil houden. Het college heeft daarbij opgemerkt op dat het daarbij gaat om het zoeken naar de juiste balans: een zo beperkt mogelijke lastenstijgingen enerzijds en anderzijds het leggen van een grotere verantwoordelijkheid bij burgers en instellingen uit het maatschappelijk middenveld. Daarbij wordt gestreefd naar het zo veel mogelijk behouden van het sociale gezicht.

De voorstellen met betrekking tot de verhoging van de huidige tariefstelling van de OZB zijn voor de fracties van het CDA en de ChristenUnie aanleiding geweest een amendement tot het aanpassen van het voorstel in te dienen. Ter dekking van het voorstel is geadviseerd de uitgaven voor de rekenkamercommissie en de bedrijfsvoering/ inzet Bijzondere opsporingsambtenaren te verlagen met elk circa € 20.000,-. De raad heeft in meerderheid het amendement aangenomen.

Op 4 september jl. hebben wij met de raad van gedachten gewisseld over de betekenis van dit amendement voor de werkzaamheden van de rekenkamercommissie. Een verlaging van het budget met € 20.000,- betekent dat voor 2013 een bedrag van € 12.000,- beschikbaar is voor de rekenkamercommissie. Uit het budget worden zowel de presentiegelden, cursuskosten en lidmaatschapskosten als onderzoekskosten bekostigd. Van dit budget wordt ongeveer € 25.000,- ingezet voor onderzoek. De kosten voor onderzoek liggen tussen de € 10.000,- en € 15.000,- afhankelijk van de onderzoeksopdracht. Een onderzoek, waarbij aangesloten wordt bij een onderzoek dat uitgevoerd wordt voor meerdere gemeenten, een zogenaamd DoeMee-onderzoek, kost tussen de € 6.000,- en € 8000,-. Echter de invloed die de rekenkamercommissie op een DoeMee-onderzoek kan uitoefenen is zeer gering.

Wij hebben tijdens het gesprek van 4 september jl. onze zorg uitgesproken over de gevolgen van het amendement voor de kwaliteit van de werkzaamheden van de Rekenkamercommissie. Door ons is aangegeven dat het voor ons een lastige dan wel onmogelijke opdracht wordt de kwaliteit te leveren waarvoor wij als Rekenkamercommissie onze verantwoordelijkheid willen nemen.

Ten behoeve van de raad is de Rekenkamercommissie een van de instrumenten ter versterking van uw controlerende taak. Wij hebben aangegeven niet uit te sluiten dat wij ons genoodzaakt te voelen onze opdracht aan de raad terug te geven wanneer het budget teruggebracht wordt tot het voorgestelde bedrag van € 12.500,-. Wij hebben de raad dan ook meegegeven bij de behandeling van de begroting 2013 het amendement te heroverwegen.

Eind oktober 2012, voor de behandeling van de begroting d.d. 6 november 2012, hebben wij onze zorg nogmaals uitgesproken in een brief aan de raad. De raad heeft bij de behandeling van de begroting in meerderheid besloten geen bezuiniging door te voeren op het budget van de rekenkamercommissie. Tevens heeft de raad besloten het instrument Rekenkamercommissie te willen evalueren.

4. Financiën

De RKT heeft jaarlijks een bedrag van € 1.- per inwoner beschikbaar voor haar werkzaamheden. Voor het jaar 2012 hadden wij de beschikking over een bedrag van € € 32.912,-

Over 2012 zijn de volgende financiële middelen verantwoord:

Bestede bedragen 2012	Raming 2012	Toelichting op begrotingsposten
€ 11.621,21	€ 7.121,-	Vergaderkosten/kosten externe leden
€ 20.867,86	€ 25.791,-	Kosten onderzoeken 2012
Totaal € 32.489,07	Totaal € 32.912,-	Netto resultaat